Додаток 1
до Санітарного регламенту
для закладів дошкільної освіти
(пункт 6 розділу II)

Орієнтовний перелік рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами, пилок яких викликає виражену алергічну реакцію

Назва	Короткий опис
Амброзія	Рід родини Айстрові. Період цвітіння – середина серпня – кінець жовтня. Під час цвітіння пилок викликає алергію у людей (сльозотеча, підвищення температури, кон'юнктивіт, може призводити до набряку легень).
Арніка гірська	Вид родини Айстрових або Складноцвітих, багаторічна трава, заввишки до 35–40 см. Жовтогарячі квіти арніки гірської на альпійських і післялісових луках Карпат причаровують туристів, проте ця рослина є отруйною, оскільки містить алкалоїд геленалін. Ця речовина легко проникає через слизові оболонки та шкіру в організм, спричиняючи інтоксикацію. Дія геленаліну не є такою сильною, як алкалоїди і глікозиди інших видів, але при приготуванні чаїв чи спиртових витяжок можливе передозування ним. При передозуванні спостерігаються нудота, ускладнене дихання, блювота, пітливість, кишкові коліти, пронос, можлива зупинка серця.
Беладонна звичайна	Особливо небезпечний плід – фіолетово-чорна, блискуча, соковита ягода з темно-фіолетовим соком, тому діти плутають її з вишнею. Ознаки отруєння такі ж, як і при отруєнні блекотою чорною.
Блекота чорна	Росте скрізь – у дворах, на пустирях, вздовж парканів та доріг. Стебло рослини клейкувате в пухнастих волосках. Квіти подібні до квітів картоплі. Плід – двогнізда коробочка з кришкою. Розкривши коробочку і висипавши на руку насіння, маленькі діти можуть вкинути його до рота, приймаючи за зерна маку. Симптоми отруєння подібні до отруєння дурманом.
Болиголов	Отруйна рослина сімейства Зонтичні. Росте на городах, пустирях, рідше на берегах річок. Стебло – 60–180 см, голе, гіллясте, в нижній частині з червоними плямами. Цвіте білими квітками, зібраними в зонтик, наприкінці червня – липня. Рослина неприємно пахне, якщо її розтерти між пальцями (запах миші). При отруєнні болиголовом постраждалі скаржаться на головний біль і запаморочення.
Борець або Аконіт	Рослина родини Жовтецевих, представлена життєвою формою багаторічних трав заввишки до 1,8 м. В Україні розповсюджено 19 видів аконіту, 10 з яких зростають у Карпатах. Ззовні борці дуже схожі між собою і їх може розрізнити лише фахівець. Основним отруйним компонентом аконіту є алкалоїд аконітин, що є нейротоксином. Смертельною для людини є доза 1,5–6 мг. Аконітин дуже швидко поглинається слизовими оболонками та через шкіру. Отрута починає діяти через кілька хвилин – виникає відчуття оніміння (парестезія) у ділянці проникнення токсину, яке розповсюджується по всьому організму, згодом наступає повна втрата чутливості (анестезія), лихоманка, спостерігається сильне

Продовження додатку 1

	потовиділення, іноді отруєння супроводжується проносом. При значних концентраціях – настає смерть.
Борщівник	Росте обабіч річок, доріг, лісів та полів, а тепер поступово перебирається і на селянські поля, дачні ділянки. Борщівник – отруйна рослина висотою до 2 м і більше. Його листя та інші частини стебла можуть викликати опіки. Коли сік потрапляє на шкіру, то через декілька годин, іноді днів вона червоніє. При сильних опіках піднімається температура, починається лихоманка, з'являються виразки. Після лікування на їх місці залишаються темні плями. Можливі і смертельні випадки після контакту з борщівником. Особливо, якщо вражаються рот чи гортань. Найчастіше від борщівника страждають діти.
Вовче лико (вовча ягода)	Одна з найотруйніших рослин. Невисокий кущ, який переважно росте в листяних лісах. Цвіте до появи листків, коли ще не зійшов сніг. Кора жовтувато-сіра з дрібними бородавочками. Листки обернено-ланцетовидні. Плоди – яскраво-червоні, овально-довгасті ягоди, солодкі на смак. Кілька з'їдених ягід можуть спричинити смерть. Кора також отруйна – вона легко здирається. Квіти подібні до бузку і мають тонкий аромат, схожий на запах гіацинта.
Гліцинія	Квіти гліцинії утворюють пишні блакитні, рожеві та білі каскади на лозі, котра плететься парканами та деревами. Рослина, яку також називають декоративним горошком, є абсолютно токсичною і може спричинити нудоту, судоми та діарею.
Дурман	Однорічна трав'яниста рослина з гіллястим порожнистим стеблом. Листки яскраво-зелені з більш блідою нижньою поверхнею. Квіти великі, з лійкоподібними білими віночками. Плід – коробочка, покрита численними колючками. Вся рослина отруйна. При отруєнні виникає сильний головний біль, сухість у роті, нервове збудження, психічні розлади.
Жимолость	Кущ заввишки до 2 м. Листки овальні, супротивні, з короткими черешками, молоді листки і гілочки в м'яких волосочках. Кора на старих гілках темно-сіра. Темно-червоні ягоди сидять попарно, так само розташовані і квіти (травень – червень), що мають жовто-білий колір.
Жовтець їдкий	З сімейства Лютикових. Сік жовтців дуже отруйний. Отруйна рослина виділяє пари, які найсильніше подразнюють слизову оболонку ока, носа та гортані. Від контакту зіткнення з жовтцем може виникнути сльозотеча, нежить, подразнення горла, кашель аж до ядухи та спазму м'язів гортані. Проковтнута рослина викликає різкий біль у стравоході, шлунку, кишечнику. Отруєння супроводжується блювотою, проносом, у важких випадках – зупиняється серце.
Жостір	Небезпечними для вживання є ягоди деяких кущів. Жостір (крушина) – досить великий кущ, заввишки до трьох метрів. Листки еліпсовидні, розташовані на стеблі окремо один від одного, по спіралі. Квіти з внутрішнього боку білі, зовні – зеленуваті. Плоди червоні, потім чорніють. На одному кущі трапляються ягоди різного кольору і відтінків. Листки і плоди можуть спричиняти блювання та розлади травлення.

Продовження додатку 1

Конвалія травнева	Отруйні всі частини – листки, квіти, плоди – червоно-жовтогарячі ягоди. Легке отруєння рослиною проявляється нудотою, блювотою, проносом, сильним головним болем і болем у шлунку. У важких випадках порушуються ритм і частота серцевих скорочень. Іноді уражається і нервова система. Про це свідчать збудження, розлад зору, судоми, втрата свідомості. Смерть може настати від зупинки серця.
Наперстянка великоквіткова	Вид родини Ранникових, представлений життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 1,2 м. Основним токсином є глюкозид дигітоксин, який міститься в усіх частинах рослини. Симптоми отруєння проявляються у вигляді нудоти, блювання, кишкових колітів, анорексії, проносу, гарячки і марення, згодом розпочинаються галюцинації, послаблення кров'яного пульсу, тремору, конвульсій та смерті.
Наперстянка пурпурова	Всі частини рослини отруйні навіть у невеликій дозі. Дітей особливо приваблюють плоди наперстянки – яйцеподібні коробочки з дуже дрібним насінням. Симптоми отруєння наперстянкою такі ж, як і при отруєнні конвалією травневою.
Омела біла	Родина Ремнецвітникові – Loranthaceae. Омела біла – напівпаразит. Росте на тополях, акаціях, липах, вербах, березах, глоді, яблунях, грушах та інших деревах. Кущова вічнозелена рослина, як правило, кулеподібної форми, від 20–30 до 120–130 см у діаметрі. Стебла має дерев'янисті, листки жовто-зелені, вилчасто або супротивно розгалужені. Квітки дрібні, жовтувато-зелені, розташовані пучками. Плід – клейка біляста несправжня ягода, яку у зимові місяці поїдають зголоднілі птахи і таким чином сприяють поширенню рослини. Омела біла отруйна, і тому її препарати не можна вживати всередину, протягом тривалого терміну.
Цикута отруйна	Рослина сімейства Зонтичних, заввишки від 60 до 120 сантиметрів. Росте на драговинних низинних місцях, біля рік та ставів, а то прямо у воді. Квіти білі, найотруйніша частина – кореневище. Воно здуте, розподілене перетинками на окремі порожнини. Листки та інші частини рослини, якщо їх потерти пальцями, неприємно пахнуть. Отруєння можливе коли приймають кореневища цикути або сік цієї рослини за їстівні.
Чемериця біла	Вид родини Лілійних, представлений життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 1,6 м. В Україні зростає два види – чемериця біла та чемериця чорна, українські ботаніки виокремлюють ще третій вид – чемерицю Лобеля, хоча це лише підвид чемериці білої. Найбільш токсичною частиною чемериці є її м'ясисте кореневище, яке депонує низку різних видів алкалоїдів. Листя, стебла і квіти містять значно менші концентрації токсинів, проте можуть спричинити сильне отруєння. Чемериця діє на нервову систему людини, спричиняючи блокаду передачі нервових імпульсів, зупинку дихання та серцебиття. Симптоми отруєння виникають впродовж кількох годин після вживання чемериці – нудота, блювання, порушення координації, параліч і смерть.
Чистотіл звичайний	Місцеві назви – гладушник, прозорник, бородавник тощо. З родини макових – Papaveraceae. Багаторічна травниста рослина (30–100 см заввишки) з коротким кореневищем і жовтогарячим молочним

Продовження додатку 1

	соком. Лікарська, вітамінозна, інсектицидна, бактерицидна, отруйна і декоративна рослина.